BNMO, Postbus 125, 3940 AC DOORN

Datum
juni 2026

Van
BNMO
Postbus 125
3940 AC DOORN

Secretariaat
Willem van Lanschotlaan 1
3941 XV DOORN

Telefoon: 0343 47 41 10
E-mail: secretariaat@tvo.bnmo.nl

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor Defensie

Position paper BNMO t.b.v. rondetafelgesprek Vaste Tweede Kamercommissie Defensie 2026

"Ieder dienstslachtoffer, wel of geen veteraan, moet ongevraagd toegang hebben tot de wettelijke zorgplicht. Ministerie van Defensie kom tot een 'brengplicht' in plaats van een 'haalplicht'!"

Bovenstaande oproep is de kern van inclusieve zorgplicht voor de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en dienstslachtoffers (BNMO), die vorig jaar zijn 80-jarig bestaan vierde en trots is om al zo'n lange tijd voor de belangen van o.a. zijn leden te mogen opkomen. Het betreft militairen, al dan niet met een veteranenstatus, die in en door de militaire dienst fysieke of psychische schade hebben opgelopen.
Onze vereniging zit momenteel in een transitieperiode naar de BNMO 2.0, die door het ministerie van Defensie nu ook wordt erkend als dé belangenbehartiger van alle circa 13.000 militaire oorlogs- en dienstslachtoffers (MOD's), waarvan ongeveer een kwart veteraan is, maar daarnaast ook voor hun gezinnen. Daar zijn wij verheugd over, al is er anderzijds ook zorg m.b.t. de daarbij behorende toekomstbestendigheid en zekerheid over de financiering van de BNMO als (bijzondere) vereniging. Zorg over het feit dat deze is op dit moment nog niet geëffectueerd is!

Wij zijn ook blij met de instelling van het Draaginsigne MOD, dat dit jaar door het ministerie van Defensie is verstrekt en - onder meer op door onze tien afdelingen georganiseerde bijeenkomsten in het land – ook door de BNMO aan zijn haar leden mag worden uitgereikt. Deze uitreiking wordt uitgevoerd i.s.m. met de Commissarissen van de Koning, als beschermheer of beschermvrouw van deze afdelingen, en het hoofdbestuur van de BNMO. Met deze zichtbare erkenning en waardering wordt een lang gekoesterde wens van de BNMO, waarvoor al decennialang is gelobbyd door leden en hoofdbestuur, eindelijk vervuld. *"Eer komt vaak laat, maar nooit te laat".*
U kunt daarover lezen in de Veteranennota en het is een voorzichtige positieve ontwikkeling dat dit jaar de erkende militaire oorlog- en dienstslachtoffers daarin een duidelijke plek hebben gekregen met ook op onderdelen de BNMO; ze worden benoemd, iets dat op meer terreinen in het 'veteranenlandschap' navolging zou moeten krijgen, ook in de meer algemene uitingen.

Deze stappen in de emancipatie van de MOD's zonder veteranenstatus betekent niet dat alles goed gaat. In het verlengde van de Veteranenwet is er het Veteranenbesluit met hoofdstuk 5 en met name het artikel 19 waarin gesproken wordt over o.a. de bijzondere zorgplicht die ook voor dienstslachtoffers geldt. De uitvoering en toepassing van dit besluit laat op nog veel vlakken te wensen over, iets waaraan ook de Nationale ombudsman, tevens Veteranenombudsman, in diverse onderzoeksrapporten van de afgelopen anderhalf jaar en ook recent aandacht heeft besteed. De

01-01 12-2016

BNMO attendeert hier al vele jaren op. Ook dit jaar vragen wij aan u, als onze volksvertegenwoordigers, aandacht voor de volgende kwesties.

PTSS-protocol
Wij zijn blij dat het herziene PTSS-protocol in juli eindelijk van kracht wordt. Al vanaf de invoering van het 'nieuwe' PTSS-protocol in 2008 is door de BNMO erop gewezen dat het leidde tot talloze verlagingen (van 85 naar 20 procent was geen uitzondering!) van het Invaliditeitspercentage bij MOD's. Mede dankzij een door de BNMO ingediend collectief bezwaarschrift en honderden individuele bezwaarschriften werd er diverse commissies ingesteld om onder meer de schattingsmethodiek te evalueren. Een en ander leidde al in 2016 tot 14 aanbevelingen van een door Defensie zelf ingestelde commissie die dus nu pas – 10 jaar na dato- geeffectueerd gaan worden! Het spreekt vanzelf dat wij over die tijdsspanne teleurgesteld zijn en dat wij vanuit onze rol van belangenbehartiger van MOD's de uitwerking van het herziene protocol nauwlettend gaan monitoren.

Bijzondere zorgplicht gezinsleden
Zoals gezegd zit de BNMO in een transitie, mede door de financiële afbouw van het Vfonds. In het kader daarvan kunnen de begeleidingsprogramma's voor oorlogs- en dienstslachtoffers en hun gezinnen, die gericht zijn op herstel en re-integratie en die al sinds de jaren zeventig door ons zijn ontwikkeld, helaas niet meer door de BNMO worden uitgevoerd. Dit jaar valt dit onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Defensie en vindt uitvoering plaats door het Nederlands Veteraneninstituut (NLVi). Behalve nog enkele BNMO-programma's die nagenoeg een-op-een zijn overgenomen, biedt het NLVi sinds kort ook een aantal aangepaste BNMO-programma's aan voor álle MOD's. De eerste signalen die wij over deze transitie ontvangen zijn over de hele lijn niet algeheel positief. Of het nu gaat om de toepassing van het maximale aantal dagen, de criteria, die per MOD gelden of het sterk afgeslankte aanbod, ons bereiken talloze vragen en klachten hierover en niet alleen bij de BNMO. Door deze "knip" komen flexibiliteit, effectiviteit en efficiency in uitvoering en inhoud van de programma's en daarmee de beoogde zorg onder druk te staan. Het hieruit voortvloeiende kwaliteitsverlies leidt tot zorg bij de BNMO. Daarbij komt dat de BNMO, in zijn nieuwe rol van belangenbehartiger, geacht wordt te monitoren op de ontwikkeling en uitvoering van deze programma's voor alle MOD's, dit in de rol van behoeftesteller en adviseur van het ministerie van Defensie. De daadwerkelijke invulling daarvan kent nog geen begin. Communicatie, informeren, eigenaarschap en regie ligt hieraan ten grondslag. Daarbij kent de BNMO en zeker haar leden met hun gezinnen een knagende onzekerheid over de toekomst, zeker ook omdat het hier gaat over een overgangsjaar. Deze klachten bereikten inmiddels ook de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht en de Nationale ombudsman, die hierover een brief schreef naar het ministerie en het NLVi. Dat laatste moet ook gezien worden in het licht van zijn eerder geschreven onderzoeksrapport over de bijzondere zorgplicht die volgens de Veteranenwet ook voor gezinsleden van dienstslachtoffers geldt. De belangrijkste conclusie van dat rapport luidde dat die zorgplicht tekortschiet en het onderzoek van de Nationale ombudsman bevestigt hoe belangrijk die begeleide programma's maar ook de aangeboden activiteiten zijn. Met de Nationale ombudsman zijn wij van mening dat ook de BNMO in staat moet worden gesteld er ook te zijn voor de partners, hun gezin/kinderen tot in tweede en derde generatie. De Nationale ombudsman concludeert terecht dat voor begeleidingsprogramma's en ook decentrale activiteiten gericht op deze doelgroep door het ministerie van Defensie ook

voldoende en juist meer middelen beschikbaar moeten worden gesteld aan zowel de BNMO en zeer zeker ook aan het NLVi als uitvoerende instantie om ook haar rol, en nieuwe rol die erbij komt, in deze goed te kunnen vervullen. De locatie te Doorn en in beheer van het NLVi is inmiddels meer dan alleen het aanbieden van begeleidingsprogramma's voor hen die dit voor hun proces en herstel nodig hebben. De intensiteit en het gebruik, door derden, van deze locatie werkt juist voor de MOD-ers niet bevorderlijk. Wat de BNMO betreft zien wij de locatie als een 'cost centre' i.p.v. 'profit centre', ook hier vragen wij aandacht voor.

De Regeling Volledige Schadevergoeding (RVS)
Ook hier hebben wij eerder aandacht voor gevraagd, dit mede n.a.v. het vorig jaar verschenen rapport 'Tijdig, transparant en toegewijd', waarin de Nationale ombudsman constateerde dat militairen die een beroep doen op de Regeling Volledige Schadevergoeding (RVS) nog steeds veel te lang moeten procederen. Naar aanleiding daarvan organiseerden wij voor onze leden een speciale bijeenkomst hierover. Daarbij bleek onder meer dat zij tot wel 10 jaar aan het procederen zijn in het kader van de RVS.
Dit werkt ineffectief en juist kostenverhogend – nog los van de impact hiervan - op het dienstslachtoffer en zijn of haar gezin alsmede op de zogeheten zorgketen. Het laat zich raden hoe kostenverhogend dit doorwerkt. Het leed en de onmacht geeft veel mentale schade. De minister van Defensie heeft in een reactie op Kamervragen eerder aangegeven dat hij de regeling wil optimaliseren door het uitbreiden van de afdeling schadeclaims, beter communicatie en het instellen van een zaakvolgsysteem. De signalen die ons ook sindsdien bereiken, wijzen erop dat ondanks deze aangekondigde maatregelen en een apart efficiencyproject van het ministerie, er nog steeds sprake is van te lange procedures, onoverkomelijk leed en nog altijd bureaucratie met gebrekkige communicatie.
Op dit moment heeft het ministerie van Defensie het project HVUS (Herziening Voorzieningen en Uitkeringsstelsel MOD-ers) opgezet. Diverse stakeholders zijn hier inmiddels over geïnformeerd en gesproken, ook de BNMO. Dit project is, naar verwachting, de aanzet om te komen tot een herziening van het stelsel van regelingen (en processen) zodat de zorg- en re-integratieketen meer in haar kracht kan komen te staan. De BNMO volgt dit nauwlettend en zeker naar de effectuering ook in de tijd en mogelijke reparatie ic. tegemoetkoming met daarbij behorende communicatie!

Procedure Draaginsigne Gewonden (DIG)
Zoals gezegd, wij zijn blij dat uitgerekend in ons jubileumjaar aan onze jarenlange roep om een speciaal draaginsigne gehoor is gegeven en dit draaginsigne dit jaar ook zijn weg vindt naar alle erkende MOD's. Dit draaginsigne komt naast het al bestaande Draaginsigne Gewonden (DIG), dat in 1991 door toenmalig minister Relus ter Beek op aandringen van de BNMO is ingesteld. Het DIG is voorbehouden aan een beperkt aantal gewonde militairen die daarvoor aan strenge criteria moeten voldoen (iets waardoor nagenoeg uitsluitend militairen met de veteranenstatus hiervoor in aanmerking komen). Wij vinden het echter nog altijd onbegrijpelijk dat het DIG door veteranen zelf aangevraagd moet worden. Logischer zou zijn dat hier sprake is van een 'brengplicht', want de nu gehanteerde 'haalplicht' doet afbreuk aan de erkenning en waardering die uit de toekenning van het DIG zou moeten spreken. Vrijwel alle vergelijkbare onderscheidingen in het buitenland, zoals de Purple Heart in de VS, worden wel actief uitgereikt.

Veteranenstatus
De discussie over de Veteranenstatus is nog steeds gaande. Wij hebben herhaaldelijk geopperd of het niet zinvol is om onderscheid te maken tussen de veteraan (*iemand die gediend heeft, dienbaar en bereid was voor ons land en in opdracht werd ingezet*) en de oorlogsveteraan (vergelijkbaar met de *War Veteran* in o.a. de Angelsaksische en Scandinavische landen). Er zijn vele NAVO-partners die dit onderscheidt wel hanteren. Het betekent dat alle militairen die hebben gediend en gewond raken, dus ook bij bijvoorbeeld een oefening ter voorbereiding op een uitzending of bij geheime missies, de veteranenstatus krijgen. Dit zou een hoop onvrede en polarisatie, en ook stigmatisering tussen oud-militairen onderling, kunnen wegnemen. Zeker bij hen die op een oorlogs- of vredesoperatie zijn uitgezonden. Immers: zij zouden dan als 'War Veteran' worden erkend. Wij vragen ook hier al jaren aandacht voor, ook vanwege de veranderende oorlogsvoering. Leidend hierin kan ook de toepassing en uitwerking van de Veteranenwet en het Veteranenbesluit zijn. Graag verwijzen wij naar de brief van 25 januari 2024 van de toenmalige minister van Defensie, waarin op deze kwestie door haar wordt ingegaan en wij benieuwd zijn naar de ontwikkelingen hierin.

Chroom 6
Eind april werden twee van onze leden uit Limburg verrast met hun benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Zij kregen dit eerbetoon vanwege hun klokkenluidersrol voor de slachtoffers van het giftige Chroom 6. Daarbij werd door burgemeester Wever van Heerlen benadrukt dat zij met hun pionierswerk in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de door Defensie in overleg met de bonden getroffen schaderegeling voor voormalig Defensiepersoneel dat met de kankerverwekkende stof gewerkt heeft. De ironie wil echter dat, hoewel deze klokkenluiders zelf gewerkt hebben met Chroom-6 op de zogeheten POMS-sites (*Prepositioned Organizational Material Storage*) van de NAVO en lijden aan chronische ziekteklachten, zij buiten deze regeling vallen. Net als een groep die om allerlei redenen (locatie, ziekteklachten, weduwe van betrokkene etc.) buiten de boot valt, terwijl er sprake is van chronische klachten die door artsen wel met het werken of in aanraking komen met deze giftige stoffen in verband worden gebracht. Vaak leidt het tot lange juridische procedures met Defensie over de opgelopen schade. Daarbij worden deze betrokkenen niet erkend als dienstslachtoffer, waardoor ze ook niet in aanmerking komen voor de daarbij behorende zorg, financiële ondersteuning en/of regelingen, erkenning en waardering. Ook hier vragen wij hernieuwde aandacht voor; realiseert u zich dat het hier zeer vaak gaat om ernstige en vooral ook schrijnende verhalen.

Bijzondere Invaliditeitsverhoging (BIV)
De BIV komt aan militairen toe als smartengeld omdat zij in en door de dienst voor de rest van hun leven een fysieke of psychische beschadiging hebben opgelopen. Op basis van uw debat, als Kamer, met de minister van Financiën d.d. 13 juni 2024 (en eerder ingediende moties) heeft de minister van Financiën uw Kamer een brief gestuurd (22 april 2025), d.t.v. de Voorzitter van de Tweede Kamer vanwege de twee ingediende en aangenomen moties. In het onderzoek van prof. mr. Boot en prof. dr. Lubbers (Kamerstuk 31 066, Nr. 1499) blijft het voornaamste argument om de BIV bij invalide militairen wel fiscaal te belasten en te beschouwen als inkomen, omdat het niet in één keer maar maandelijks wordt uitgekeerd. Op 18 maart jl. diende een zogeheten 'sprongcassatie' m.b.t. deze kwestie bij de Hoge Raad der Nederlanden te Den Haag. Dit is een overeenkomst tussen partijen waarin is afgesproken dat het geschil na de einduitspraak in eerste aanleg direct (zonder hoger beroep) in cassatie aan de Hoge Raad wordt voorgelegd. Mr. Frank Herreveld, bijgestaan door prof.

01-01 12-2016

dr. Hans van den Hurk en de algemeen voorzitter van de BNMO, vertegenwoordigde een dienstslachtoffer en veteraan. Deze juridische procedure gaat precies over de kwestie, namelijk de fiscale belastbaarheid, terwijl deze voorziening in feite smartengeld is. De verwachting is dat eind juni, begin juli een reactie volgt. Maar wij willen nogmaals pleiten voor een interventie vanuit de politiek. Immers: bij de MOD's, die tot deze groep behoren en een groot offer hebben gebracht, werken dergelijke ellenlange juridische gevechten vaak extra traumatiserend. Smartengeld is een vergoeding voor pijn, leed en afname van levensvreugde en is – *net als veel andere schadevergoedingen* – in beginsel geen inkomen. Een mogelijke heffing op vermogen is overigens wel mogelijk.

Diversen
Bij de bespreking van de vorige Veteranennota is toegezegd dat er een regeling zou komen voor veteranen met verwerkingsproblematiek die zelf daartoe geen financiële middelen hebben om deel te kunnen nemen aan een terugkeerreis. Ook al vanwege de uit onderzoek bewezen heilzame werking die ervan uitgaat in een behandeltraject. Wij hebben begrepen dat het ministerie van Defensie daar mee bezig is. Onze vraag is: *hoe staat het daarmee?*
De huidige staatssecretaris van Defensie lanceerde als Tweede Kamerlid eind november 2024, samen met Hanneke van der Werf (D66) en Songül Mutluer (Pro) de initiatiefnota *'PTSS bij geüniformeerde beroepen'.* Daarin wordt een landelijk PTSS-meldpunt voor alle geüniformeerde beroepen, gelijke erkenning van PTSS voor alle geüniformeerde beroepen en gelijke aandacht en opleiding voor mentale weerbaarheid bepleit. De BNMO, die (nog) dienstslachtoffers van andere geüniformeerde beroepen vertegenwoordigt, is daar warm voorstander van en is dan ook zeer benieuwd naar de stand van zaken rond dit initiatief.

Tot slot, zoals we ook vorig jaar al constateerden, neemt het ministerie van Defensie steeds meer zijn verantwoordelijkheid als het gaat om de bijzondere zorgplicht voor dienstslachtoffers en/of veteranen. Als BNMO vinden wij dit verheugend en de beweging verdient een compliment, maar er is meer nodig dan alleen te onderzoeken en beweging te bereiken. Dat de zorg voor en waardering en erkenning van dienstslachtoffers en hun gezinsleden nog steeds tekortschiet, blijft een punt van grote zorg.
Rechten mogen geen onderdeel zijn van bureaucratie en zeker niet worden overgelaten aan een vorm van toeval. Wij vragen aan u, als Kamer en onze volksvertegenwoordigers, om meer daadkracht en regie te bewerkstelligen. Regie lijkt vandaag de dag geen vanzelfsprekendheid meer, regie voer je over het geheel om versnippering en vanzelfsprekendheid te voorkomen!
Dienstslachtoffers en/of hun gezinnen mogen niet te veel lijden onder onsamenhangende systemen en bureaucratie. Een dienstslachtoffer hoort erbij, hoort zich te kunnen herstellen, hoort volwaardig lid te zijn van onze samenleving, te groeien, zich te kunnen ontwikkelen, een bijdrage te kunnen en mogen geven en er ook echt bij te horen!

Met vriendelijke groet.
Hoofdbestuur BNMO

R.A.W. Odenkirchen
Algemeen voorzitter

01-01 12-2016